

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus Aliqui De Examine Conscientiæ Generali Quotidiano Secundum Doctrinam S. P. N. Ignatii In Libello Exercitiorum

Palma, Luis de la

Coloniae, 1701

cap. 5. De Vitio circa punctum tertium ab excessu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51909](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51909)

CAPUT V.

De vitio circa Punctum tertium ab excessu.

Alterum extremum eorum est, qui enormiter anxii conscientiam adeo vehementer emungunt, ut eliciant sanguinem: & se torquent ut in lucem sibi minutias proferant, quæ reconditæ sunt, & in occulto latent. Originem ducit hic error ex eo, quod sibi fingant ad puritatem nitoremque animi perveniri non posse, nisi quaecumque noxas & cuiusque noxæ mensuram & pondus in examine assequantur: rati in hoc officio hujus adeo laudati exercitii efficaciam versari. Non ita est: inquirendum in culpas fide bonâ, quas absque his æstibus animi procellosis nosse possumus: visque omnis examinis collocanda in dolore & proposito emendationis de culpis deprehensis. Etenim ex harum cognitione & emendatione lux animo suboritur nova,

nova, per quam ocyùs illæ ipsæ macu-
 læ reconditæ, aliæque minutiores dete-
 guntur. Has verò assequi absquè lucis
 hujus accessu, non magis integrum est
 atquè legere librum, aut sinè oculis,
 aut loco obscuro. Etsi enim liber mul-
 ta contineat, multaue inibi legi pos-
 sint: quis tamèn modus ut legantur,
 quantàcumque diligentia & attentione
 adhibitis, si vel oculis caret lector, vel
 lumine? Negari haud potest, occul-
 tiores culpas in corde involvi plurimas,
 præsertim veniales & leviores: verum
 illas quis assequetur, cui lux deest?
 Quo verò conatu ad lucem hanc per-
 veniet, quam Deus, ut ait Job, (a) *in*
manibus abscondit? Quid porrò de il-
 lis, qui indagine suâ cogitationem avent
 distinguere à consensu, motum delibe-
 ratum à non deliberato, libertatem
 perfectam ab imperfectâ, ut mathema-
 ticè definiant culpæ mensuram? Intereà
 dum id agunt, veniunt redeuntque co-
 gitationes eadem, & illam ipsam cul-
 pam renovant, quam examinant: im-
 pli-

C 4

(a) Job 36, 32.

ab ex-

t, qui

am a-

t, ut

ent ut

, quæ

latent.

quod

emque

qual-

emen-

quan-

o lau-

Non

de bo-

ni pro-

omnis

z pro-

depre-

itione

oritur

nova,

plicantque iis rebus memoriam, quarum remedium unicum est oblivio. Dum arbitrantur rem acu se tetigisse, implexiores se comperiunt, & tenebris spissioribus involutos quam in principio. Subit enim inquietis novæ progenies, cum reflectunt animum supra hos ipsos examinis sui discursus: dumque descendere nituntur in abyssum impenetrabilem, miserè seipsum submergunt. Hæc omnia quantum vires nostras excedunt, tantum fructu carent, vel certè exilem referunt. Demus enim per hæc omnia perveniri ad culparum quarundam notitiam, ut illas emendemus, & in Sacramento nos accusemus. Quid indè? Cum nihil sit quo obstringamur ad inquisitionem adeo duram & rigidam, præsertim in levioribus. An emolumentum tantulum quidquam habet æstimationis, comparatum cum damnis gravissimis, quæ per istiusmodi examen incurrimus? Hinc enim spiritus veluti suffocatur, cor affligitur, intellectus obnubilatur, voluntas diffidit, totus homo interior coarctatur, ine-

ptul-

ptusque fit ad nobiliora exercitia carita-
tis, quæ dilatari gestit & ampliari.
Laudo te, si vestis maculam eluis: non
tamèn si hanc eluendo corrumpis ve-
stem, aut frangis. Laudo, si potionem
medicâ stomachi pellis humores malos:
non sic tamèn ut periculo vitam expo-
nas. Quis mente sanus gladium exe-
rit, ut culicem mactet? Quis lapidem
torquet in muscam? Arma viribus ini-
mici conformantur: & ne damnum lu-
cro præponderet, providetur. Aurifo-
dinas subministrat humus, è quibus
verum aurum eruitur: verùm adeò par-
cum, ut expensæ laboris spem lucri
superent, & propterea negliguntur.
Idem prorsus suadendum est in exerci-
tiis pietatis. Repudianda in examine
sunt ea, utcumquè spem faciant edu-
cendi aurum aliquod humilitatis pro-
priæque cognitionis, in quibus exiguum
lucri stat impensis enormibus.

Pro remedio mali adeò affligentis,
documenta profero quinque, ex iis pro-
fluentia, quæ jam tradidimus. I. Exa-
men semper instituitur super proposito
C 5 sive

sivè lege determinatà, juxtà illud Apostoli: (a) *Sic curro, non quasi in incertum; sic pugno, non quasi aërem verberans.* Docet igitur ad metam determinatam currendum esse, & decertandum cum hoste certo. Quamquam enim proposita generalia à Deo sæpissimè suggerantur, ut boni, ut mortificati, ut perfecti simus: non tamen ut examini subserviant hæc inspirantur, sed ut quisque stimulos hosce adaptes certis actionibus singulatim. De bonitate enim, mortificatione, perfectione, generatim disquirere, cum ex principiis radicibusque admodum differentibus adversus virtutes illas errare possit, est currere quasi in incertum, & aërem verberare: undè labor oritur ingens, fructus nullus. II. Propositum sivè lex certa, quæ dirigit examen, sit de re particulari, & proportionem habente cum statu profectuque nostro præsentis. Id monere videtur à Kempis. (b) Posteaquam enim dixisset, *Semper*

(a) I Cor. 9. 26.

(b) l. I. c. 19. n. 3. & 5.

Semper aliquid certi proponendum est, & contra illa precipue, quæ amplius nos impediunt, quod ad documentum nostrum primum referendum est: subiungit, Non possunt omnes habere unum exercitium, sed aliud isti, aliud illi magis deservit: quod huic secundo quadrat. Errant igitur, qui æmulari cupiunt, quæcumque vel vident fieri, vel facta audiunt: qui student imitari illustria præclaraque gesta Sanctorum: qui discruciantur immodicè ad inordinati cuiusdam affectûs impulsu invitis subrepentem, cum non satis sollicitè illos doment quos spontaneos habent: qui dum defectibus maioribus etiamnum subduntur, toti sunt in evellendis quibusdam minoribus. Curis illi enim verò se fatigant, in diffidentiam tandem desperationemque rei consequendæ degenerantibus: ut si quis nitatur finè scalis in altum conscendere. Quamquam enim laude dignum sit ad ipsum perfectionis apicem intendere animum: prudentiæ tamèn debitæque humilitatis est, cognoscere statum præsentem,

l Apo-
incer-
verbe-
deter-
certan-
nquam
capilli-
nortifi-
nen ut
antur,
adapte-
De bo-
perfe-
um ex
m dif-
erran-
ertum
oritur
ositum
n, si
em ha-
nostro
Kem-
xisset,
Semper

& per gradus ad summa conscendere, nequè sinè alis volatum prætere, quod occasionem parit ruinæ. III. Restrīgendum examen ad tempus certum: à tempore scilicèt *ex quo surreximus*, usque ad præsens. Sic nimirum, ut tandem aliquandò finis sit excutiendorum præteritorum, & timendorum futurorum modus: qui solent esse gurgites duo, quibus cogitationes discursusque nostri malè abripiuntur. Postquam iudicio prudentis Confessarii præterita discussa sunt quantum sufficit: ad discussionem diei præsentis totâ attentione animus applicetur. Præterquam enim quod ad unicam hujus diei causam ventilandam hoc iudicium instituat: non alius inveniatur modus, vel aptior, vel faciliior, ut & præteritis & futuris rectè provideatur, quam sollicitè incumbendo in diem præsentem. IV. Propositum sive lex non labendi sit ejusmodi, ut interea persuasum habeat, ex naturæ infirmitate fieri posse ut sæpius relabatur, Proindè, cum reatum suum observaverit, non abiciat ani-

animum, nequè ultrà modum commoveatur: sed à Dco veniam precetur de lapsu, gratias agat de non lapsu, propositum renovet, & remedia provideat pro futuro. V. Circa culpas, quas excutit, illas solas inquirat, quas facili negotio assequi potest: neque vim sibi inferat, ut disquisitionibus superfluis cordis fundum scrutetur. Qui fontem immundum purgat, cœnum indè ceterasque immunditias eruit: & quamquam fontis aquam hinc turbari contingat, non movetur propterea, ut terram etiam & arenam ex fundo pergat eruere: nequè enim hâc ratione fons clarescet. Ut defœcata & pellucida reddatur aqua, remedium unicum est, hanc non movere: tum enim spontè suâ subsidet, quidquid aquarum nitorem tollit, & post morulam aliquam hæ fient crystallinæ, Hoc ipsum agendum est, ut anima purgetur. Eximantur peccata graviora, quæ illam inficiebant: & ex levioribus illa, quæ collectu facilia sunt, secundùm propositum matutinum, gradumque profectus

præsens. Et quantumvis hic turbari
soleat conscientia, cum ex inquisitione
deprehendit reatum suum: non tamen
ideò sinè termino producendum exa-
men, sed potius cessandum est ab hoc
opere, dandaque animo quies, qui
sensim ad serenitatem pacemque deve-
niet, luceque novâ suboriente firma-
bitur, & intelliget inanes malèque fun-
datos timores suos fuisse.

His modis occurritur importunis
quorundam curis in hac discussione
nimium excrecentibus: docebitque
experientia, post adhibitam in hoc
puncto tertio diligentiam moderatam,
exercitii hujus virtutem, & robur, in
quarto quintoque puncto situm esse.